

2,61/1.

Przepisy o warunkach legalizowania wag handlowych zwyczajnych.

WAGI ZWYCZAJNE WOGÓLE.

Stosowanie, rodzaje i konstrukcja wogóle.

Na podstawie art. 11-go dekretu o miarach z dnia 8 lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. № 15 poz. 211), rozporządzenia Ministra b. Dzielnicy Pruskiej z dnia 28 maja 1921 r. w przedmiocie miar (Dz. Urz. Min. b. Dz. Pr. № 20 poz. 138), rozporządzeń Rady Ministrów: z dnia 17 listopada 1921 r. (Dz. U. R. P. № 100 poz. 716) i z dnia 16 czerwca 1922 r. (Dz. U. R. P. № 52 poz. 470) oraz na podstawie § 19 Ustawy Rzeszy Niemieckiej z dnia 30 maja 1908 r. o miarach (Dz. U. Rzeszy Niemieckiej str. 349) i § 1 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. № 28 poz. 166), zarządza się, co następuje:

§ 1.

Wagi handlowe zwyczajne powinny odpowiadać przepisom ogólnym o warunkach legalizowania narzędzi mierniczych (POM poz. 2,03), o ile nie zostają zmienione przez przepisy niniejsze.

Zakres stosowania.

§ 2.

Wagi handlowe zwyczajne winny być stosowane do ważenia we wszystkich dziedzinach obrotu publicznego, w których nie jest przepisane lub dozwolone używanie wag innego rodzaju.

Określenia i rodzaje dopuszczalne.

§ 3.

Wagi handlowe zwyczajne są to wagi dźwigniowe, mające jedno wyznaczone położenie (przez odpowiednie wskazówki, repery i t. p.) równowagi, którego osiągnięcie przy działaniu wagi następuje wyłącznie pod działaniem sił ciężkości.

Wagi z szalką do odważników nazywają się odważnikowymi lub wagami o stałym stosunku ramion. Ten stosunek może być równy 1 (wagi równoramienne), $\frac{1}{10}$, $\frac{1}{100}$, $\frac{1}{1000}$ (wagi nierównoramienne).

Wagi o zmiennym stosunku ramion, w których równowaga w wyznaczonym położeniu osiąga się przez ustawienie przesuwnika przy odpowiedniej kresce skali, nazywają się przesuwnikowymi.

Prostemi nazywają się wagi, o ile składają się z jednej dźwigni, złożonymi — o ile w budowie ich zastosowany jest układ dźwigni.

Pomostowymi nazywają się takie wagi złożone nierównoramienne lub przesuwnikowe, w których ładunek (masę podlegającą zmierzeniu) przyjmuje pomost lub dźwigar, umieszczony nad nożami nośnymi.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa, dnia 25 czerwca 1924 r.

Ukladać w porządku wielkości liczb tytułowych.

§ 4.

Stosownie do powyższego dopuszczalne są następujące rodzaje wag handlowych zwyczajnych:

- A. Proste równoramienne.
- B. Złożone równoramienne (stołowe).
- C. Proste nierównoramienne.
- D. Złożone nierównoramienne (pomostowe lub hakowe).
- E. Proste przesuwnikowe (bezmiany).
- F. Złożone przesuwnikowe (pomostowe lub hakowe).

Konstrukcja.

§ 5.

Płaszczyzny, przechodzące przez ostrza krańcowych noży poszczególnych dźwigni, winny w wyznaczonym położeniu równowagi, zajmować położenie zbliżone do poziomego.

§ 6.

Wskazówki (języczki, strzałki) winny być tak wykonane i umocowane, żeby położenie ich w stosunku do dźwigni i wyznaczonego położenia równowagi było niezmiennie. Skale, repery (przeciwpunkty wskazówkowe) i tym podobne urządzenia winny być umocowane nieruchomo.

§ 7.

Dźwignie mogą być wykonane jedynie z metalu, z dobrego materiału, gładko odrobione, bez zniekształceń i uszkodzeń. Dźwignie mogą być pokrywane innymi metalami lub powlekane trwałą farbą lub lakierem. Jednak powierzchnie dźwigni w miejscach styku z nożami nie powinny być malowane dla uniemożliwienia maskowania tym sposobem prześwitów. O ile to nie jest przewidziane inaczej dla szczególnych konstrukcji wagowych, dźwignie główne z metali twardszych od mosiądzu powinny być zaopatrzone we wpustkę miedzianą w kształcie krążka o średnicy 15 mm do nałożenia cechy. Gdyby wpustka tej średnicy nie mogła się pomieścić we dźwigni, lub mogła ją zanadto osłabić, należy zamiast niej dać kilka wpustek krążkowych obok siebie, o średnicy nie mniej niż 7 mm każda, tak, aby suma ich średnic wynosiła nie mniej niż 20 mm (POM poz. 2,03 § 9).

Wpustek mogą nie posiadać wagi, których mechanizm dźwigniowy zawarty jest w skrzynce, dającej się zabezpieczyć od otwierania przez odpowiednie ocebrowanie.

§ 8.

Niedopuszczalne są urządzenia, umożliwiające skuteczenie rozmyślnej lub przypadkowej zmiany długości ramion albo też położenia środka ciężkości całego układu dźwigniowego.

§ 9.

Robocza długość dźwigni może być ograniczona tylko ostrzami noży; ciśnienia mogą być przenoszone na noże tylko przy pomocy łożysk.

§ 10.

1. Noże i łożyska w stykających się częściach winny być wygładzone i wykonane ze stali twardej o dostatecznej wytrzymałości, a osadzenie ich w dźwigniach i łącznikach winno być wykonane w ten sposób, aby swoboda wahań dźwigni była zabezpieczona. Łożysko więc winno się stykać jedynie z ostrzem noża (osią obrotu), przyczem styk powinien mieć miejsce wzdłuż prawie całej pracującej linii ostrza.

2. Kształt i wykonanie noży i łożysk winny być takie, aby styk możliwy przez dosunięcie noża do części, połączonych z łożyskiem, i odwrotnie, mógł mieć miejsce również jedynie na osi obrotu i nie wywierał ujemnego wpływu na swobodę wahań dźwigni.

3. Noże powinny mieć powierzchnie pracujących ścięć bocznych (t. j. stykających się z osłonkami, wieszakami i t. p.) należycie gładko odrobione.

§ 11.

Przekrój i wielkość noży i łożysk winny być zastosowane do ich obciążenia, aby było uniemożliwione ich zgięcie lub inna zmiana kształtu. Noże o krzywej linii ostrza mogą być stosowane tylko w wagach prostych równoramiennych i dla nośności, nie przewyższającej 20 kilogramów.

§ 12.

1. Noże powinny być w ten sposób osadzone w dźwigniach, a nieruchome łożyska w swych podłożach, aby wszelkie przesunięcie się lub rozluźnienie było wykluczone.

2. W miejscach osadzenia noży i nieruchomych łożysk nie powinno być prześwitów rzeczywistych lub maskowanych. Wyjątek stanowią drobne prześwity w rogach gniazd, w których są osadzone noże lub nieruchome łożyska. Poza tem w wagach reparowanych lub zgłaszanych do wtórnej legalizacji dopuszczalne są bardzo nieznaczne prześwity i w innych miejscach osadzenia noży i łożysk. Właściwe sztamowanie jest dozwolone. Podkładki dla wypełnienia otworu, który się utworzył wskutek zużycia gniazda, przy nożach i nieruchomych łożyskach, są dozwolone jedynie w wagach reparowanych, o ile są odpowiednio mocno złączone ze swoim podłożem przy pomocy twardego lutu (np. mosiężnego), przy pomocy nitów, lub w inny podobny sposób. Połączenie to powinno być trwałe i nie dawać możliwości rozłączenia bez użycia narzędzi warsztatowych. Cienkie podkładki powinny być koniecznie lutowane.

3. O każdym wypadku zastosowania podkładki powinien zgłaszający zakomunikować urzędnikowi legalizującemu przed przystąpieniem do sprawdzania.

4. Stosowanie klinów konstrukcyjnych jest dozwolone w wagach, o ile tego wymagają względy konstrukcyjne, t. j. gdy nie jest to wynikiem niedokładnego obliczenia lub niedbałego wykonania.

§ 13.

1. Kąt noży, podlegających znacznemu ciśnieniu, powinien wynosić około 90°, przy mniejszem ciśnieniu może być odpowiednio zmniejszony, lecz przy ciśnieniu 50 kg. winien wynosić jeszcze około 60°; kąt ten, nawet dla ciśnień najmniejszych, nie może być mniejszy, jak 30°. Pracująca powierzchnia łożyska może być płaska lub wklęsła.

2. Łożyska płaskie mogą być stosowane jedynie w pomostach wag, przy czem właściwe, wzajemne położenie łożyska i noża powinno być zabezpieczone w tych wypadkach przez odpowiednią konstrukcję wagi.

§ 14.

Kierunek ostrzy, należących do jednej dźwigni, winien być jednakowy. Wzajemne położenie noży winno być takie, aby waga, ze stanu równowagi wprowadzona w stan wahania, przy wszelkich dopuszczalnych obciążeniach wracała do swego pierwotnego położenia.

§ 15.

1. Przez konstrukcję łożyska i sąsiednich części, a w odpowiednich wypadkach przez zastosowanie specjalnych urządzeń, należy uniemożliwić łatwe, przypadkowe spadanie łożyska z noża. Osłonki łożyskowe, ograniczające przesunięcia noży wzdłuż łożysk, lub przynajmniej te ich części, które mogą się stykać z końcami noży, winny być wykonane z twardej stali.

2. O ile, dla uniemożliwienia łatwego przypadkowego spadania łożyska z noża, są zastosowane sztyfty, powinny one mieć odpowiednią wysokość i być dość głęboko, mocno i szczelnie wkręcone w belkę.

§ 16.

Jeżeli nosze ładunkowe lub odważnikowe (pomost, dźwigar, szalka, hak i t. p.) znajduje się nad nożami nośnymi, to powinno ono przy wahanii wagi być prowadzone równolegle do siebie; jeżeli nosze jest zawieszane, t. j. znajduje się poniżej noży nośnych, to powinno być połączone ze swem łożyskiem za pomocą odpowiedniego wieszaka, zezwalającego na wahania nosza w różnych kierunkach.

§ 17.

O ile waga nie jest zawieszona, ani na stałe ustawiona na fundamencie, winna mieć podstawę, któraby na poziomej płaszczyźnie stała statecznie, t. j. nie chwiała się. O ile budowa takiej wagi (w wagach prostych słupkowych lub pomostowych) wskazuje, że nawet nieznaczne jej odchylenie od właściwej pozycji w stosunku do poziomu i pionu wpływa na zmianę wyznaczonego położenia równowagi, to waga winna być zaopatrzona w dostatecznie czuły pion lub poziomnicę.

Postanowienia końcowe.

§ 18.

1. Wagi, nieodpowiadające trzeciemu ustępowi § 10-go i drugiemu oraz czwartemu ustępowi § 12-go niniejszego rozporządzenia, na których widoczne są ślady używania, będą jednak dopuszczane do legalizacji aż do 1 stycznia 1926 r.

2. Wagi, nieodpowiadające trzeciemu ustępowi § 10-go, drugiemu i czwartemu ustępowi § 12-go oraz drugiemu ustępowi § 15-go niniejszego rozporządzenia, uprzednio wylegalizowane przez urząd miar, właściwy w roku nałożenia cechy dla terytorjum, na którym wagi te są używane, będą jednak dopuszczane do legalizacji wtórnej aż do 1 stycznia 1930 r.

§ 19.

1. Wagi, posiadające wpustki mosiężne będą dopuszczane do wtórnej legalizacji do dnia 1 stycznia 1930 r.

2. Wagi, posiadające korki miedziane (§ 7 nin. przepisów), mogą być legalizowane od dnia 1 stycznia 1924 r.

3. W byłej dzielnicy pruskiej w wagach, zgłaszanych do wtórnej legalizacji do 1 stycznia 1930 r., wpustki mogą być kształtu i z materiałów które tam były przedtem w użyciu (E. O. §§ 9 i 96).

§ 20.

1. Postanowienie, dotyczące osłonek, zawarte w § 15 (ustęp pierwszy) niniejszych przepisów, nie określa odnośnych szczegółów konstrukcyjnych. Do czasu wydania przez Główny Urząd Miar opisu i rysunków rozwiązań dopuszczalnych szczegółów konstrukcyjnych, mogą być legalizowane wagi, zadość czyniące postanowieniom § 15 bez względu na sposób wykonania i umocowania osłonek, względnie ich części. Dopuszcza się również cementowane osłonki żelazne. Stal na osłonkach może być cokolwiek miększa od stali noży i łożysk; wystarczy, jeśli stal ta stawia dostateczny opór przy lekkim naciśnięciu pilnika.

2. Wagi handlowe zwyczajne, zgłaszane do wtórnej legalizacji, mogą nie odpowiadać postanowieniom § 15 (ustęp pierwszy) niniejszych przepisów, dotyczącym osłonek.

§ 21.

1. Przepisy niniejsze otrzymują moc obowiązującą na całym terytorjum Rzeczypospolitej Polskiej i wchodzi w życie z dniem ogłoszenia. Wyjątek stanowi § 7, który wchodzi w życie od dnia 1 października 1924 r.

2. Jednocześnie uchyla się przepisy o warunkach legalizowania wag handlowych zwyczajnych Cz. I z dn. 30 marca 1920 r. (POM poz. 2,61) i rozporządzenie Głównego Urzędu Miar o zmianie i uzupełnieniu Części I Przepisów o warunkach legalizowania wag handlowych zwyczajnych z dnia 29 września 1923 r. (POM poz. 2,611) oraz wszelkie dotychczas obowiązujące przepisy, sprzeczne z przepisami niniejszemi, a także reskrypt w przedmiocie osłonek łożyskowych z d. 10 kwietnia 1924 r. (POM poz. 2,612).

Warszawa, dnia 20 czerwca 1924 r.

DYREKTOR GŁÓWNEGO URZĘDU MIAR:

L. S.

(—) inż. Z. Rauszer

GŁÓWNY URZĄD MIAR

№ 24. I. 1165. 1.